

Hungarológiai kongresszus lesz Szegeden

Közhírré tettük már, de érdemes időről időre felfrissíteni a még távoli, de egyre közeledő eseménytényét: 1991. augusztus 12—16. között a József Attila Tudományegyetem szervezésében Szegeden rendezik meg a III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszust. A magyarság kultúrtörténetét kutatók ezen a nagy találkozóan a régi és az új peregrinációról, azaz a magyar diákság és tanulmánygyök világtájárásáról, külföldi tanulmányairól, valamint a külföldiek magyarországi tevékenységének történetéről fognak értekezni.

A nemzetközi konferencián szó lesz a hazánkból Európába és a kontinensről Magyarországra áramló eszmékről és technikákról, a szellemi kölcsönhatásokról, a magyar nyelvészek, írók, utazók, mérnökök működéséről és a szegedi táj népi műveltségéről. Ilyen méretű és jelentőségű tanácskozás esetében már évekkel korábban elkezdődik a szervezés, melynek legtöbb terhet itt Monok István, az egyetemi könyvtár kutató munkatársa vállalta magára.

Igaz, évek választanak el a kongresszustól, mégis olykor-olykor jó érzéssel gondolhatunk arra, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság éppen Szegeden választotta.

Magyarországra áramló eszmékről és technikákról, a szellemi kölcsönhatásokról, a magyar nyelvészek, írók, utazók, mérnökök működéséről és a szegedi táj népi műveltségéről. Ilyen méretű és jelentőségű tanácskozás esetében már évekkel korábban elkezdődik a szervezés, melynek legtöbb terhet itt Monok István, az egyetemi könyvtár kutató munkatársa vállalta magára.

Igaz, évek választanak el a kongresszustól, mégis olykor-olykor jó érzéssel gondolhatunk arra, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság éppen Szegedet választotta.

Az Atikövizignél

Fiatalok vetélkedője

Ma, december 16-án, pénteken 16 órai kezdettel az Atikővizig kultúrtermében (Szeged, Tanácsköztársaság útja 4. sz.) a Kenderipar, a Húskombinát, és az Atikővizig KISZ Bizottsága kilenc ifjúsági szervezet részvételével színházi és zenei vetélkedőt rendez. Az indulók öt-öt fős csapatokkal vesznek részt. Segédeszközök használata mellett zene és történelem, népszerű operetek, klasszikus operaszerzők, népek zenéje és könnyűzenei kérdések lesznek terítéken.

Fiatal-e a professzor, ha 34 éves?

Meg kell valójában, nagy örömmre szolgált, amikor — nem is olyan régen — 27 esztendő fiatalemberi neveztek ki egy országos hatáskörű pénzintézet vezérigazgatójának. Követendő precedenst láttam ebben, és annak a beidegződésnek a meghazudtolását, mely szerint a vezetői képességek és a bölcsesség olyan tulajdonságok, amelyek eleve csak az idősebb generációk egyes tagjaiban fejlődhetnek ki. A kellő fiatalításnak azóta is érezzük hiányát, bár némi területen — főként a közgazdászok körében — előrelépést tapasztalhattunk ez ügyben, más helyütt azonban még a régi struktúra uralkodik. Megjegyzendő például, hogy egy, az egyetemen álláshoz jutó orvos még optimális esetben is — ha elsőre felveszik az egyetemre, nem kell katonának lennie, és rövidebb idő alatt lehetőleg szakvizsgát választ — leghamarabb csak 27-28 éves korában neveztetik ki tanársegédnek.

Tólik Vilmos, aki ez év nyara óta egyetemi tanár, s a JATE halmazelméleti és matematikai logikai tanszékének vezetője 26 esztendő volt, amikor matematikai analízisből sikeresen védte meg kandidátusi értekezését. Mindez 1980-ban történt. Azóta, 1983 és 1985 között, majd 1987-ben is — összesen három esztendőn keresztül — különböző egyesült államokbeli és kanadai egyetemeken dolgozott vendégprofesszorként. Közben itthon tartózkodása alatt, 1986-ban a matematikai tudomány doktora lett. A jelenleg 34 esztendőes tanszékvezető professzorral külföldi és itthoni tapasztalatairól beszélgettünk.

— 1978-ban végeztél a szegedi természettudományi kar programtervező matematikus szakán. Pontosan egy évized múlva ugyan-ezen egyetem egyik tanszékének vezetője és egyetemi tanár lettél. Mennyire szokványos dolog ez?

— Attól függ, milyen nézőpontból vizsgálódunk. Magyarországon teljesen természetes dolog az, hogy egy tudományos kutató egyazon egyetemnek, sőt tanszéknek legyen hallgatója, tanársegédje, adjunktusa, docense, majd később pro-

fesszora. A nyugati egyetemeken ugyanakkor megalkonyódott váltana ki, ha „kitudódna”, hogy már 10 éve ugyanazon a tanszéken vagyok. Sajnos, az ilyen értelmű *mobilitás nálunk hiányzik*. Viszonylagos „fialtáságomról” szólván, megdolandónak vélem összehasonlítani a jelenlegi adatokat az 1950-es adatokkal, a tekintetben, hogy hányan foglalkoztak akkor matematikával, fizikával tudományos szinten, s hányan most? Természetes, hogy a számszerű növekedéssel párhuzamosan nagyobbak a lehetőségek is.

— József Attila Tudományegyetem, Ohio State University, University of Alberta (Kanada), University of South-Florida — ezek voltak a főbb állomásaid, némelyik többször is. Most újra itthon. Megint csak azt kérdezem: mennyire szokványos dolog, hogy magyar tudósok hosszabb ideig külföldön tevékenykedjenek?

A matematikusok körében egyáltalán nem ritka, hogy hosszabb-rövidebb időre külföldi meghívást kapjunk. Ez két oknak tudható be: egyrészt az ottani egyetemeknek külön pénzügyi keretük van arra, hogy átmenetileg egy adott szakterületen kompetens szakembert meghívjanak, s ez bevett gyakorlat is, másrészt pedig a matematika területén Magyarországnak, a magyar tudósoknak igen nagy a nemzetközi presztízsé.

— Milyen általános tapasztalatokat szerezte az USA-ban és Kanadában, és milyen konkrét eredményekkel tért haza?

— Az ilyen külföldi meghívásoknak több előnye, de néhány hátránya is van. Általában oktatni is kell az illető egyetemen, de a tudományos kutatás a hangsúlyosabb. Előny, hogy az ember nagyon jó körülmények között dolgozhat, az adott szűkebb témában jártas kollégákkal együtt, s nem kell különböző adminisztratív jellegű tevékenységet folytatnia, amely itt-thon sok időt elrabol. Aki kiutazik, hirtelen egy igen gyors információáramlással teli közegbe kerül, napv. minden igényt kielégítő könyvtárak anyagához fér

het hozzá. Megjegyzem, hogy amennyiben egy amerikai matematikusnak egy másik, esetleg több ezer kilométernyire élő kollégája számára mondandója van, a legritkább esetben fogalmazza meg ezt levél formájában. Inkább számítógépen küldi el másodpercek alatt az üzenetet. Ilyen tapasztalatok birtokában csak szomorkodhat az ember, hogy ma Magyarországon az egyetemek ellátottsága kritikán aluli. Ami a konkrét eredményeket illeti, a kint töltött időszak alatt két monográfiát is írtam, az egyiket két amerikai, a másikat egy kanadai társszerzővel — matematikai analízisből.

— Itthon milyen hasznát látod a kinti kapcsolatok-nak?

— Sokat segítenek — önzetlenül — az ottani kollégák, ha valamilyen könyvre, folyóíratra, vagy egyéb információra van szükségem. Emellett szerkesztőbizottsági tagja vagyok a „Journal of Approximation” című, USA-ban kiadott nemzetközi folyóiratnak, ezáltal közvetlen információkat szerzek az approximációelmélet legfrissebb eredményeiről, és közvetlen kapcsolatba kerülök a legújabb publikációk szerzőivel. A szegedi Bolyai Intézet könyvtárára egyébként — szerencsére — még nem vonatkozik az, amit a magyar egyetemek ellátottságáról az imént mondtam, de aggódok. Lehetséges ugyanis, hogy ez az igen jó tudománygyűjtemény a pénzeszközök hiánya miatt a jövőben nem tud majd lépést tartani a nemzetközi élvonallal.

— Hogyan értékeled a szegedi matematikusok teljesítményét amerikai tapasztalataid tükrében?

— A szegedi Bolyai Intézet nemzetközi értelemben is kimagasló szellemi műhely, ennek bizonyítékai többek között az itt szerkesztett színvonalas tudományos folyóiratok, kiadványok, s az intézet kutatóinak tudományos eredményei, publikációi. Nem utolsósorban e nemzetközi megbecsülést mutatja a számos külföldi meghívás is.

Sandi István

Tárgyalt a szegedi tanács

(Folytatás az 1. oldalról.)

általán lehetséges-e a tanács számára a gazdálkodás, Erdemes javaslattal rukkolt elő **Oláh Miklós**. A gorbacsvi leszerelési bejelentés alapján azt kezdeményezte, hogy a szovjet csapatok először azokból a városokból vonuljanak ki, amelyekben különösen égető a lakáshiány. Szegeden így a lakótelepi tisztí lakásokat hasznosítani tudnák, és adottak az ellátást biztosító létesítmények is.

Takács Szilveszterné felvetette, vajon hányan fogják visszaadni a tanácsi lakást, ha azután építéshez, vásárláshoz már ők nem kaphatnak állami támogatást. Ehhez kapcsolódva Király Dezso elmondta, hogy a rászorultság indokltsága legyen az elosztás alapja a tanácsi támogatás odaítélésében. Ruzicska László szerint, ha kialakul majd a tisztességes lakáspiac, akkor az árak előbb-utóbb azonos szintre állnak, legyen szó OTP-s, vagy tanácsi lakás megvásárlásáról.

A vitát Csonka István foglalta össze, felvetette, hogy készüljön a beszámolóhoz új határozati javaslat. A megállapítások között szerepeljen, hogy a lakásgazdálkodásban milyen fejlődést ért el, s rá kell világítani a fennálló és várható feszültséggócokra is. Elengedhetetlen egy hosszú távú lakáskonceptió összeállítása, az átmeneti időszakra szóló intézkedések rögzítése. A testület a beszámólót elfogadta.

Az állami tulajdonban lévő házingatlanok eladási feltételeiről szóló rendelet módosításáról is döntött a testület. Az A alternatíva szerint 8 ezer lakást helyeztek volna „tilalmi listára”, a B szerint 6 ezret. Az utóbbit fogadták el. Lássuk, mit mond a jóváhagyott alternatíva. Nem adhatók el azok a

házingatlanok; amelyek helyén a rendezési terv szerint a jelenleg meglevő lakások számának kétszerese vagy többszöröse valószínűleg meg; a történelmi belváros — a Lenin körút — páratlan házszámú oldalával és a Tisza által határolt — területén levő házingatlanok, továbbá a Mérey, a Mikszáth Kálmán, az Attila utcában, valamint a Kálvín és Bartók Béla téren levő házingatlanok; a bérlok kezdeményezésére azok a 12 lakásosnál nem nagyobb épületek, amelyeknél az elidegenítést kérő lakásbérlok száma nem éri el az 51 százalékot; azok a házingatlanok, amelyekben olyan kazánház (hőtermelő egység), nagyközösségi tévéantenna és fejtálmás, valamint liftdíszpécséri alálomás van, amely több épület ellátását biztosítja; az építési tilalommal terhelt házingatlanok; a város általános rendezési tervének részét képező szabályozási terében városképi jelentőségűnek minősített házingatlanok.

Ezt követően a tanács tudomásul vette a városi bíróság tevékenységéről szóló tájékoztatót, elfogadta a számvizsgáló bizottság beszámolóját, és további előterjesztéseket hagyott jóvá. Ezután a tanácsülés interpellációkkal és bejelentésekkel folytatódott.

A december 8-ai rendkívüli tanácsülésen Tóth Károly tanácsstag elmondta, hogy feltehetően retorzióként a tanácsüléseken tanúsított kritikai megjegyzéseiről, felvetéseiről lakásügyében nyomozni kezdtek. Hangsúlyozta, bizonyítani tudja, hogy a tanácsi apparátus egyik munkatársa, az osztályvezetője utasítására vizsgálódott a lakásosztályon az ő ügyében. Ekkor, a kérésre ellenére sem volt hajlandó neveket említeni.

azt ígérte, a tanács általános elnökhelyetteséhez levelet juttat el, amélyben minden részletesen leír. Ezt ismertette tegnap a tanács előtt Csonka István. A levélben foglaltak szerint Ványai László, az igazgatási osztály munkatársa vizsgálódott Tóth Károly lakásügyében. Réti Csabáné, az igazgatási osztály vezetője tiltakozott az ellen, hogy ő adott volna utasítást a vizsgálódásra. Beszámolt arról is, hogy az osztály dolgozói a vb-titkár meghallgatta. Ványai László azt vallotta jegyzőkönyvbe, hogy Tóth Károly munkahelyén, a JATE-n hallott olyan információkat, hogy a tanácstag azért haragszik a tanács apparátusára és támadja azt, mert lakáscseréjét nem oldották meg, és ennek ő utánanézett a lakásosztályon. Az igazgatási osztály vezetője emiatt az eljárás miatt szigorú megrovás fegyelmi büntetést indított el Ványai László ellen.

Volenzski Imréné elégetlenségét fejezte ki az előző tanácsülésen történt interpellálására kapott válasz miatt, és nem fogadta el, nem tartotta kielégítőnek a lakásosztály volt vezetője elhelyezésével kapcsolatos tájékoztatást. Ebben a témakörben a tanács jogi bizottsága vizsgálatot végez. **Ruzicska László** is sérelmesnek tartotta korábbi interpellációjának intézését.

V. Fekete Sándor

Szögedi kincsös

Valaha a magyar ember a kalendáriumot úgy olvasta, mint a Bibliát. E két könyv mellett Petőfi összes verseinek kötete volt még e század első évtizedeiben is a „kötelező olvasmány” a házikönyvtárakban — és más könyv nem is igen találtott benne. S mert a szentírás és Petőfi megmásíthatatlan volt, a művelődés változó anyagát a kalendárium jelentette. Aminek legfőbb tulajdonsága — amióta az 1579-es esztendeivel a nagy műveltségű Pécsi Lukács precedens és hagyomány! teremtet néki — az, hogy bőséges olvasni-tudni valókat vigyen a házakba és fejekbe.

Segélyküldemény

Elküldte a második segélyküldeményét csütörtök hajnalban repülőgépen a Magyar Vöröskereszt a katasztrófa sújtotta örmény lakosság megsegítésére. A küldemény tápszert, antibio

Ezzel próbálkozik — dicseretes módon — a tegnappelőtt a hírláparusokhoz került, a szerkesztője, *Péter László* által bevallottan a helyi kalendáriumi hagyományok folytatójának szánt *Szögedi Kincskereső Kalendárium '89*. Ami a Tisza menti Kalendárium mintájára — mint az olvasót üdvözlő mondatok kifejezik — azzal a szándékkal készült, hogy „azt a kultúrát, művészetet ápolgassuk benne elsősorban, amely valamilyen közvetlenebb formában kapcsolódik a mi vidékünkhöz”. Hogy a felvállalt örökségnek, törekvésnek megfelelő mennyire sikerült, azt majd eldönti az olvasó (s évtized-

tikumot, vérkészítményt és különféle élelmiszereket tartalmaz. A Magyar Vöröskereszt ezúton is köszöni a vállalatok, intézmények, és magánszemélyek eddigi segítségét és várja továbbra is a hozzájárulásokat (MTI)

dekkel később a filológia). Itt most csupán arra szorítkozhatunk, hogy *ajánljuk az olvasó figyelmébe*.

Mert — a gyakorló kalendáriumlapozgató hiányérzetei ellenére is — méltó rá. Mindenekelőtt azért, mert felbresztett, s talpra állított egy negyven éve szunnyadó „szögedi nemzeti” hagyományt. Aztán azért, mert helyi „specialitások”-ra fűzi fel anyagát (szerzőket s mondanódókat tekintve egyaránt). Továbbá mert a népi, az irodalmi, a történeti hagyományoktól a képzőművészetten és a kémián át a sportig, a nevető sírfelirato-
gig, a csengelei tüzes tragédiáról szóló riporttól a reklámokig és Gregor Józsi legkedvesebb receptjeig sok mindent egybegyűjt. Van benne hétféle havi naptár (vallási felekezetekétől a holdnaptárig), szépséges *Juhász Gyula*-versekkel; *Tóth Bélától* Százados szegedi szenzáció(cská)k; versek, tárcák, anekdoták; versebe szedett babonaszóok *Polner Zoltántól*; riportok *Horváth Dezsőtől*; szöbakerül a *szabadtéri három színe*; nyilatkozik *Király Zoltán és Tan*

dari Janos, s olvashatunk nasznos háztartási tanácsokat. — Kinek mi tetszik belőlük, majd eldönti. A figyelemfelhívásra vállalkozó ezúttal az egész kalendáriumot — az úttörőknek, a vállalkozóknak mindenképp kijáró elismeréssel ajánlja a szövedgieknek.

Azzal az óhajtással, hogy egy esztendő múltával már ne csak a szögedieknek kínálhassa, hanem a környékelieknek is, úgy, hogy benne róluk is több szó esik. S úgy, hogy a szögedi kincsöb-ben több lesz az aktuális helybeli kincs: az apró, színes, érdekes információ, a humor (ami az ideai anyagból a szerkesztők szándéka ellenére maradt ki), s az összeállító gondolkodni majd talán a gyerekekre is. És mindehhez több szögedi írástudót, helybeli érdekes-séggel bíró személyiséget hívnak segítségül az 1990-es kalendáriumhoz. Amelynek kiadójával helyi cég is talál-tatik talán, s nem kell — mint az idén — Nyíregyhá-zaig hozni-vinni a kiadás-ra szánt szögedi kincset...

Sz. M

Visszahívási indítvány

Az elmúlt hetekben a Parlament alelnöke, Vida Miklós országgyűlési képviselő visszahívására aláírásgyűjtés kezdődött Budapest 23. választókerületében. A képviselő egyike volt azoknak, akik az Országgyűlés októberi ülészakán zárt ülés elrendelését javasolták a bős-nagymarosi vízelépcső-rendszer ügyében. A visszahívási akciót kezdeményező Ifjatal Demokraták Szövetségének képviselői csütörtökön Budapesten nemzetközi sajtótájékoztatót tartottak.

Elmondták, hogy eddig csaknem 2 ezer aláírást gyűjtöttek, s a jövő héten a VIII. kerületi választási elnökséghez benyújtják a

visszahívási indítványt. Az ezt támogató választópolgárok egy része a bős—nagy—marosi vízelépséssel kapcsola—tos szavazás kimenetele, a többiek pedig a zárt ülé—kezdeményezése miatt tart—ják indokoltnak megvonni a képviselőtől a bizalmat. A visszahívási indítványt a Hazafias Népfront Országos Tanácsa továbbítja az El—nöki Tanácshoz. E testület írja ki azután a visszahívá—ról döntő szavazás napját. A mandátum — a törvény szerint — akkor szűnik meg, ha a választásra jogosultak—nak több mint a fele voksolt, s az érvényes szava—tok többsége a visszahívás mellett foglal állást. (MTI)